

Vergaderjaar 2025–2026

36 820 XVII

Wijziging van de begrotingsstaat voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp voor het jaar 2025 (suppletoire begroting september)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2025 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

Mede namens

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
A. de Vries

De Minister van Buitenlandse Zaken,
D.M. van Weel

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de Eerste suppletoire begroting 2025 van hoofdstuk XVII van de begroting van het Rijk.

Hoofdstuk 2 bevat per beleidsartikel een tabel budgettaire gevolgen van beleid. Na de tabel «budgettaire gevolgen van beleid» wordt een toelichting op de mutaties gegeven. Hierbij worden per artikel de mutaties die groter of gelijk zijn aan de ondergrenzen in onderstaande staffel (tabel 1) conform de Rijksbegrotingsvoorschriften toegelicht. De wijzigingen van de verplichtingen worden alleen toegelicht wanneer ze groter zijn dan 10% ten opzichte van de vorige stand op artikelniveau.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 en < 1.000	5	10
=> 1.000	10	20

De namen van de artikelonderdelen 1.2, 1.3, 4.2 en 4.3 zijn aangepast om beter aan te sluiten bij het beleid uit de Beleidsbrief Buitenlandse Handel en de Beleidsbrief Ontwikkelingshulp.¹

Tabel 2 Vergelijking oude en nieuwe namen artikelonderdelen

Artikelonderdeel was	Artikelonderdeel wordt
1.2 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	1.2 Nederlandse handels- en investeringsbevordering
1.3 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	1.3 Handel en economie voor ontwikkeling
4.2 Opvang en bescherming in de regio en migratiesamenwerking	4.2 Migratie
4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	4.3 Veiligheid en Stabiliteit

2. Beleidsartikelen

Artikel 1: Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
		413.714	19.238	432.952

¹ Kamerstuk 36180, nr. 133 en Kamerstuk 36180, nr. 164

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Uitgaven	546.886	430	547.316
1.1 Duurzaam handels- en investeringsstelsel, met inbegrip MVO	32.530	- 330	32.200
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>14.058</i>	<i>- 330</i>	<i>13.728</i>
MVO en beleidsondersteuning (ODA)	9.805	0	9.805
MVO en beleidsondersteuning (non-ODA)	4.253	- 330	3.923
<i>Opdrachten</i>	<i>2.231</i>	<i>0</i>	<i>2.231</i>
MVO en beleidsondersteuning (non-ODA)	2.231	0	2.231
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>2.716</i>	<i>0</i>	<i>2.716</i>
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	2.716	0	2.716
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>13.525</i>	<i>0</i>	<i>13.525</i>
MVO en beleidsondersteuning (ODA)	6.930	0	6.930
Contributies internationaal ondernemen (non-ODA)	6.595	0	6.595
1.2 Nederlandse handels- en investeringsbevordering	108.329	0	108.329
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>30.781</i>	<i>0</i>	<i>30.781</i>
Programma's internationaal ondernemen	10.000	0	10.000
Versterking concurrentiepositie Nederland	6.502	0	6.502
Invest Internationaal	9.780	0	9.780
Dutch Trade and Investment Fund	4.499	0	4.499
<i>Garanties</i>	<i>4.500</i>	<i>0</i>	<i>4.500</i>
Dutch Trade and Investment Fund	4.500	0	4.500
<i>Opdrachten</i>	<i>22.255</i>	<i>0</i>	<i>22.255</i>
Programma's internationaal ondernemen	10.566	0	10.566
Dutch Trade and Investment Fund	1.186	0	1.186
Wereldtentoonstelling	10.503	0	10.503
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>50.793</i>	<i>0</i>	<i>50.793</i>
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	50.793	0	50.793
1.3 Handel en economie voor ontwikkeling	406.027	760	406.787
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>139.864</i>	<i>10.920</i>	<i>150.784</i>
Marktontwikkeling en markttoegang	37.780	0	37.780
Economic governance and institutions	13.153	6.750	19.903
Financiële sector ontwikkeling	20.609	0	20.609
Infrastructuurontwikkeling	22.380	4.685	27.065
Duurzame productie en handel (Jeugd)werkgelegenheid	35.504	0	35.504
Nexus onderwijs en werk	1.000	0	1.000
Nexus onderwijs en werk	2.888	- 285	2.603
Lokale private sector ontwikkeling	6.550	- 230	6.320
<i>Leningen</i>	<i>36.200</i>	<i>0</i>	<i>36.200</i>
Infrastructuurontwikkeling	6.200	0	6.200
Financiële sector ontwikkeling	30.000	0	30.000
<i>Garanties</i>	<i>10.000</i>	<i>0</i>	<i>10.000</i>
Financiële sector ontwikkeling	10.000	0	10.000
<i>Opdrachten</i>	<i>69.800</i>	<i>0</i>	<i>69.800</i>
Marktontwikkeling en markttoegang	12.000	0	12.000
Economic governance and institutions	17.000	0	17.000
Financiële sector ontwikkeling	1.000	0	1.000
Infrastructuurontwikkeling	9.750	0	9.750

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
(Jeugd)werkgelegenheid	30.050	0	30.050
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>25.516</i>	<i>3.570</i>	<i>29.086</i>
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	25.516	3.570	29.086
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>114.647</i>	<i>- 3.730</i>	<i>110.917</i>
International Labour Organisation	5.800	0	5.800
Lokale private sector ontwikkeling	36.960	- 3.920	33.040
Marktontwikkeling en markttoe- gang	8.109	0	8.109
Partnershipprogramma ILO	4.600	0	4.600
Economic governance and institutions	6.000	0	6.000
Financiële sector ontwikkeling	16.000	0	16.000
Infrastructuurontwikkeling	31.909	0	31.909
Nexus onderwijs en werk	3.269	190	3.459
Duurzame productie en handel	2.000	0	2.000
<i>Nog te verdelen</i>	<i>10.000</i>	<i>- 10.000</i>	<i>0</i>
Nog te verdelen	10.000	- 10.000	0
Ontvangsten	14.000	0	14.000

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid – uitsplitsing ontvangsten artikel 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art. Ontvangsten	14.000	0	14.000
1.10 Duurzame economische ontwikke- ling, handel en investeringen	7.000	0	7.000
<i>Duurzame economische ontwikke- ling, handel en investeringen</i>	<i>7.000</i>	<i>0</i>	<i>7.000</i>
Duurzame economische ontwikke- ling, handel en investeringen	7.000	0	7.000
1.30 Ontvangsten DGGF	7.000	0	7.000
<i>Ontvangsten DGGF</i>	<i>7.000</i>	<i>0</i>	<i>7.000</i>
Ontvangsten DGGF	7.000	0	7.000

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget op artikel 1 wordt verhoogd om een aantal ambassades in staat te stellen programma's te committeren gericht op de inzet op handel en economie binnen het kader van de beleidsbrief Ontwikkelingshulp.

Uitgaven

Het uitgavenbudget voor artikel 1.3 wordt meerjarig verhoogd (cumulatief EUR 25,8 miljoen voor 2025–2030) ten behoeve van beurzen en trainingen in het kader van de inzet op handel en economie. Deze herallocatie wordt

verrekend via verdeelartikel 5.4 om de middelen in het juiste kasritme te zetten. Het kaseffect in 2025 is +EUR 760.000.

Artikel 2: Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat (bedragen x € 1.000)

		Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art.	Verplichtingen	1.100.264	54.685	1.154.949
	Uitgaven	911.227	10.128	921.355
2.1	Voedselzekerheid	361.891	0	361.891
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>130.214</i>	<i>- 1.162</i>	<i>129.052</i>
	Realiseren ecologische houdbare voedselsystemen	12.000	0	12.000
	Bevorderen inclusieve, duurzame groei in de agrarische sector	21.250	0	21.250
	Kennis & capaciteitsopbouw ten behoeve van voedselzekerheid	3.000	0	3.000
	Uitbannen huidige honger en voeding	16.000	0	16.000
	Voedselzekerheid	77.964	- 1.162	76.802
	<i>Opdrachten</i>	<i>11.000</i>	<i>0</i>	<i>11.000</i>
	Kennis & capaciteitsopbouw ten behoeve van voedselzekerheid	10.000	0	10.000
	Realiseren ecologische houdbare voedselsystemen	1.000	0	1.000
	<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>3.735</i>	<i>0</i>	<i>3.735</i>
	Rijksdienst voor ondernemend Nederland	3.735	0	3.735
	<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>216.942</i>	<i>1.162</i>	<i>218.104</i>
	Voedselzekerheid	111.221	- 9.925	101.296
	Realiseren ecologische houdbare voedselsystemen	17.000	0	17.000
	Bevorderen inclusieve, duurzame groei in de agrarische sector	49.654	6.137	55.791
	Kennis & capaciteitsopbouw ten behoeve van voedselzekerheid	28.000	0	28.000
	Uitbannen huidige honger en voeding	11.067	4.950	16.017
	<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Nog te verdelen	0	0	0
2.2	Water	169.892	10.000	179.892
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>54.631</i>	<i>- 3.194</i>	<i>51.437</i>
	Waterbeheer	37.657	- 2.203	35.454
	Drinkwater en sanitatie	16.974	- 991	15.983
	<i>Opdrachten</i>	<i>2.510</i>	<i>- 1.830</i>	<i>680</i>
	Waterbeheer	2.510	- 1.830	680
	<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>2.070</i>	<i>- 130</i>	<i>1.940</i>
	Rijksdienst voor ondernemend Nederland	2.070	- 130	1.940
	<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>110.681</i>	<i>15.154</i>	<i>125.835</i>
	Waterbeheer	66.196	5.439	71.635
	Drinkwater en sanitatie	44.485	9.715	54.200
2.3	Klimaat	379.444	128	379.572
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>145.150</i>	<i>- 44</i>	<i>145.106</i>
	Klimaat algemeen	34.525	- 44	34.481
	Hernieuwbare energie	48.425	0	48.425

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Dutch Fund for Climate and Development	10.000	0	10.000
Klimaatfonds	15.000	0	15.000
Bosbehoud	37.200	0	37.200
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>7.000</i>	<i>0</i>	<i>7.000</i>
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	7.000	0	7.000
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>227.294</i>	<i>172</i>	<i>227.466</i>
Contributie IZA/IZT	365	0	365
Klimaatprogramma's (non-ODA)	1.265	128	1.393
Klimaat algemeen	13.918	0	13.918
Hernieuwbare energie	41.000	0	41.000
UNEP	8.642	0	8.642
Bosbehoud	9.000	0	9.000
Multilaterale klimaatfondsen	153.104	44	153.148
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Ontvangsten	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget op artikel 2 wordt verhoogd om een aantal ambassades in staat te stellen programma's op gebied van voedselzekerheid en watermanagement te committeren binnen het kader van de beleidsbrief Ontwikkelingshulp en door de overheveling van middelen voor wederopbouw van Gaza van art. 4.3 naar artikel 2.2 (EUR 10 miljoen).

Uitgaven

Ten behoeve van de wederopbouw van Gaza wordt er EUR 10 miljoen overgeheveld van artikel 4.3 Veiligheid en stabiliteit naar artikel 2.2 Water voor een bijdrage via UNICEF voor het herstel van waterinfrastructuur in de Gazastrook.

Artikel 3: Sociale vooruitgang

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 Sociale vooruitgang (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art. Verplichtingen	717.501	- 12.105	705.396
Uitgaven	693.511	- 25.760	667.751

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
3.1 Mondiale gezondheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten	447.877	0	447.877
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>184.755</i>	<i>- 9.976</i>	<i>174.779</i>
Mondiale gezondheid en SRGR	184.755	- 9.976	174.779
<i>Opdrachten</i>	<i>17.975</i>	<i>0</i>	<i>17.975</i>
Mondiale gezondheid en SRGR	17.975	0	17.975
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>140</i>	<i>0</i>	<i>140</i>
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	140	0	140
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>245.007</i>	<i>9.976</i>	<i>254.983</i>
WHO/PAHO	1.222	0	1.222
Mondiale gezondheid en SRGR	171.248	9.976	181.224
UNFPA	60.000	0	60.000
Partnershipprogramma WHO	8.037	0	8.037
UNICEF	4.500	0	4.500
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Nog te verdelen	0	0	0
3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	39.358	0	39.358
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>26.328</i>	<i>500</i>	<i>26.828</i>
Vrouwenrechten	26.328	500	26.828
<i>Opdrachten</i>	<i>100</i>	<i>0</i>	<i>100</i>
Vrouwenrechten	100	0	100
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>12.930</i>	<i>- 500</i>	<i>12.430</i>
Vrouwenrechten	6.930	- 500	6.430
UNWOMEN	6.000	0	6.000
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Nog te verdelen	0	0	0
3.3 Maatschappelijk middenveld	154.074	0	154.074
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>139.897</i>	<i>0</i>	<i>139.897</i>
Versterking maatschappelijk middenveld	139.897	0	139.897
<i>Opdrachten</i>	<i>7.291</i>	<i>0</i>	<i>7.291</i>
Versterking maatschappelijk middenveld	6.000	0	6.000
Versterking maatschappelijk middenveld Monitoringsfonds	1.291	0	1.291
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>6.886</i>	<i>0</i>	<i>6.886</i>
Versterking maatschappelijk middenveld	6.886	0	6.886
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Nog te verdelen	0	0	0
3.4 Onderwijs	52.202	- 25.760	26.442
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>3.000</i>	<i>0</i>	<i>3.000</i>
Onderzoeksprogramma's	3.000	0	3.000
<i>Opdrachten</i>	<i>47.078</i>	<i>- 25.760</i>	<i>21.318</i>
Onderwijs	387	0	387
Hoger Onderwijs	46.691	- 25.760	20.931
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>2.124</i>	<i>0</i>	<i>2.124</i>
Onderwijs	2.124	0	2.124
Ontvangsten	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget op artikel 3 neemt af als gevolg van de overheveling van middelen voor beurzen en trainingen (EUR 25,8 miljoen) naar artikel 1. Daarnaast vindt een ophoging plaats van de verplichtingen in 2025 om een aantal ambassades in staat te stellen handelsprogramma's te committeren binnen het kader van de beleidsbrief Ontwikkelingshulp.

Uitgaven

Artikelonderdeel 3.1

In totaal wordt EUR 4 miljoen beschikbaar gesteld voor een kinderziekenhuis in Lviv vanuit artikel 3.1. Deze middelen waren al onderdeel van de BHO-begroting en worden buiten het kader geplaatst, zoals gebruikelijk voor Oekraïnemiddelen. Verder vindt binnen artikelonderdeel 3.1 een technische verschuiving plaats van het instrument subsidies naar bijdragen.

Artikelonderdeel 3.4

Binnen het nieuwe beleid voor ontwikkelingshulp is onderwijs geen zelfstandige beleidsprioriteit meer. Daarom wordt er budget overgeheveld naar artikel 5.4 en vindt een herallocatie plaats binnen de BHO-begroting via verdeelartikel 5.4 naar artikel 1.3.

Artikel 4: Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art. Verplichtingen	528.343	- 15.000	513.343
Uitgaven	989.704	- 20.000	969.704
4.1 Humanitaire Hulp	472.401	0	472.401
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>136.000</i>	<i>0</i>	<i>136.000</i>
Noodhulpprogramma's	136.000	0	136.000
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>336.401</i>	<i>0</i>	<i>336.401</i>
Noodhulpprogramma's	225.384	0	225.384
Noodhulpprogramma's non-ODA	1.017	0	1.017
UNHCR	35.000	0	35.000
UNRWA	15.000	0	15.000
Wereldvoedselprogramma	60.000	0	60.000
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Nog te verdelen	0	0	0
4.2 Migratie	317.015	- 10.000	307.015
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>14.900</i>	<i>0</i>	<i>14.900</i>
Opvang in de regio	11.900	0	11.900
Migratie en ontwikkeling	3.000	0	3.000
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>302.115</i>	<i>- 10.000</i>	<i>292.115</i>

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Opvang in de regio	231.115	0	231.115
Migratie en ontwikkeling	71.000	– 10.000	61.000
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0
4.3 Veiligheid en stabiliteit	200.288	– 10.000	190.288
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>53.709</i>	<i>1.587</i>	<i>55.296</i>
Legitieme stabiliteit	10.092	0	10.092
Inclusieve vredes- en politieke processen	11.927	0	11.927
Functionerende rechtsorde	31.690	1.587	33.277
<i>Opdrachten</i>	<i>1.376</i>	<i>0</i>	<i>1.376</i>
Inclusieve vredes- en politieke processen	1.376	0	1.376
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>145.203</i>	<i>– 11.587</i>	<i>133.616</i>
Legitieme stabiliteit	23.000	– 10.000	13.000
Functionerende rechtsorde	90.108	– 3.912	86.196
Inclusieve vredes- en politieke processen	32.095	2.325	34.420
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Ontvangsten	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2025 op artikel 4 neemt af als gevolg van de overheveling van de middelen voor migratiepartnerschappen (EUR 10 miljoen) en door de overheveling van middelen voor wederopbouw van Gaza naar artikel 2.2 (EUR 10 miljoen). Daarnaast vindt een correctie plaats op de verplichtingen als gevolg van amendement Hirsch c.s. (Kamerstuk 36725 XVII, nr. 21). Voor de dekking van dit amendement zijn de verplichtingen voor 2025 op artikel 4.3 bij Eerste suppletoire begroting met EUR 20 miljoen verlaagd. Door deze verlaging bedroeg het verplichtingenbudget voor de bijdrage aan (inter)nationale organisatie voor legitieme stabiliteit EUR 5 miljoen negatief. Het verplichtingenbudget in 2025 wordt daarom opwaarts bijgesteld met EUR 5 miljoen.

Uitgaven

Artikelonderdeel 4.2

Vanuit artikel 4.2 wordt een deel van de vrijgemaakte middelen voor migratiepartnerschappen binnen de BHO-begroting omgelabeld van ODA naar non-ODA en vervolgens overgeheveld naar de A&M-begroting voor complementaire inzet op migratiebeleid.

Artikelonderdeel 4.3

Vanuit het bedrag van EUR 20 miljoen dat gereserveerd is op artikel 4.3 voor de wederopbouw van Gaza wordt EUR 10 miljoen overgeheveld naar artikel 2.2 Water ten behoeve van een bijdrage via UNICEF voor het herstel van waterinfrastructuur in de Gazastrook.

Artikel 5: Multilaterale samenwerking en overige inzet

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet (bedragen x € 1.000)

		Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art.	Verplichtingen	381.253	- 26.325	354.928
	Uitgaven	511.596	- 1.158	510.438
5.1	Multilaterale samenwerking	197.914	0	197.914
	<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>197.914</i>	<i>0</i>	<i>197.914</i>
	UNIDO	1.950	0	1.950
	UNDP	34.000	0	34.000
	UNICEF	38.806	0	38.806
	Speciale multilaterale activiteiten	9.190	0	9.190
	Assistent deskundigenprogramma	5.500	0	5.500
	Internationale Financiële Instellingen	8.122	0	8.122
	Middelenaanvullingen multilaterale banken en fondsen	91.663	0	91.663
	Kapitaalaanvullingen bij regionale ontwikkelingsbanken	8.683	0	8.683
	<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
5.2	Overig armoedebeleid	135.008	- 158	134.850
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>5.491</i>	<i>- 250</i>	<i>5.241</i>
	Kleine activiteiten posten en cultuur en ontwikkeling	4.821	- 250	4.571
	Nationale SDG implementatie	670	0	670
	<i>Opdrachten</i>	<i>290</i>	<i>- 158</i>	<i>132</i>
	Nationale SDG implementatie	290	- 158	132
	<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>129.227</i>	<i>250</i>	<i>129.477</i>
	UNESCO	4.400	0	4.400
	Diverse ondersteunende activiteiten	57.729	0	57.729
	Kleine activiteiten posten en cultuur en ontwikkeling	1.957	250	2.207
	Schuldverlichting	55.245	0	55.245
	Voorlichting op het terrein van Ontwikkelingssamenwerking	228	0	228
	Verdragsmiddelen Suriname	9.668	0	9.668
	<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
5.3	Oekraïne (XVII)	237.000	- 26.000	211.000
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>0</i>	<i>6.000</i>	<i>6.000</i>
	Verbeteren drinkwater en sanitatie	0	6.000	6.000
	<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>0</i>	<i>365</i>	<i>365</i>
	Rijksdienst voor ondernemend Nederland	0	365	365
	<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>185.000</i>	<i>19.635</i>	<i>204.635</i>
	Humanitaire hulp	25.000	0	25.000
	Steun en wederopbouw Oekraïne via IFIs	95.000	0	95.000
	Energieherstel	65.000	19.635	84.635
	<i>Nog te verdelen</i>	<i>52.000</i>	<i>- 52.000</i>	<i>0</i>
	Onverdeelde programmamiddelen Oekraïne (XVII)	52.000	- 52.000	0
5.4	Nog te verdelen i.v.m.wijzigingen BNI en/of toerekeningen	- 58.326	25.000	- 33.326
	<i>Nog te verdelen i.v.m.wijzigingen BNI en/of toerekeningen</i>	<i>- 58.326</i>	<i>25.000</i>	<i>- 33.326</i>

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Nog te verdelen i.v.m.wijzigingen BNi en/of toerekeningen	- 58.326	25.000	- 33.326
Ontvangsten	39.225	0	39.225

Tabel 9 Budgettaire gevolgen van beleid – uitsplitsing ontvangsten artikel 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art. Ontvangsten	39.225	0	39.225
5.20 Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	16.220	0	16.220
<i>Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen</i>	16.220	0	16.220
Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	16.220	0	16.220
5.21 Ontvangsten OS	21.275	0	21.275
<i>Ontvangsten OS</i>	21.275	0	21.275
Ontvangsten OS	21.275	0	21.275
5.23 Diverse ontvangsten non-ODA	1.730	0	1.730
<i>Diverse ontvangsten non-ODA</i>	1.730	0	1.730
Diverse ontvangsten non-ODA	1.730	0	1.730

Toelichting

Uitgaven

Artikelonderdeel 5.3

De resterende EUR 52 miljoen vanuit het steunpakket voor Oekraïne voor 2025 wordt verdeeld binnen artikel 5.3 onder andere ten behoeve van een drinkwaterprogramma en in-kind steun op het gebied van energieherstel. Deze middelen zijn in het juiste ritme gezet middels een schuif vanuit 2025 naar 2026 en 2027.

Artikelonderdeel 5.4

Zoals toegelicht bij artikel 1.3 en artikel 3.4 wordt er EUR 25 miljoen van het onderwijsbudget in 2025 ingezet voor beurzen en trainingen. Om deze in het juiste kasritme te plaatsen, vindt verrekening met artikel 5.4 plaats. Dit betekent dat er in 2025 EUR 25 miljoen wordt toegevoegd aan art. 5.4 vanuit art. 3.4 en dat er in de periode 2026–2030 cumulatief EUR 25 miljoen vanuit 5.4 overgeheveld wordt naar art 1.3.

Er wordt in 2025 ook EUR 250 miljoen toegevoegd aan de BHO-begroting door middel van een overheveling van de A&M-begroting. Dit komt doordat het percentage van de eerstejaars asieluitgaven dat aan ODA toegerekend kan worden, lager uitvalt dan eerder geraamd op basis van de realisatiecijfers 2025 tot nu toe. Deze EUR 250 miljoen wordt middels

een kasschuif naar 2027 geschoven en is daarom niet zichtbaar in deze begroting (per saldo effect 0).